

Het Istanbul Protocol

Een “gouden norm” voor het documenteren van foltering en mishandeling

Hoewel het Istanbul Protocol reeds in 1999 door de VN Commissie voor Mensenrechten en de Algemene Vergadering werd aangenomen, en het als een gouden norm met betrekking tot het documenteren van

informatie terug te vinden is met betrekking tot het voeren van een onderzoek, zoals richtlijnen om vermeende slachtoffers te bevragen en om de fysieke en psychische gevolgen van marteling duidelijk in kaart

De algemene doelstelling van het onderzoek is om de feiten met betrekking tot vermoedelijke gevallen van foltering in kaart te brengen, met het oog op het identificeren en vervolgen van de vermoedelijke daders. (...).

Istanbul Protocol, p. 17

foltering en mishandeling wordt beschouwd, is het document niet goed bekend bij mensen werkzaam in het gebied van mensenrechten.

Het “**Handboek over effectief onderzoek en documentatie van foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of straf**” is een praktijkgericht document waarin uitgebreide

te brengen.¹

Hoewel de algemene doelstelling van het Handboek er in bestaat daders efficiënt te vervolgen door kwaliteitsvol bewijsmateriaal tot stand te brengen, kan het ook voor andere doeleinden worden aangewend.

Gedurende het laatste decennium werden verschillende projecten

Wat is ART-IP?

Het acronym ART-IP staat voor “Awareness Raising and Training Measures for the Istanbul Protocol in Europe.”

Het doel van dit project is om de kennis omtrent en het gebruik van het Istanbul Protocol – het handboek over het onderzoek en de documentatie van foltering en andere vormen van wrede behandeling in kaart te brengen dat door de VN in het leven werd geroepen – in Europese landen te verhogen.

Onder leiding van de Weense Medische Universiteit zal een reeks educatief materiaal worden ontwikkeld om dit doel te bereiken. Via een website en verschillende disseminatieactiviteiten zal dit materiaal aan professionals worden aangeboden. Deze nieuwsbrief zal alle geïnteresseerden op de hoogte houden van de ontwikkelingen in het project.

Het project werd mogelijk gemaakt met de financiële steun van de Europese Unie, i.c. het Leonardo project voor levenslang leren.

opgestart om in hoofdzaak advocaten en dokters met het Handboek te leren werken. Deze initiatieven richtten zich echter exclusief op landen waar sprake is van een systematisch patroon van foltering of

mishandeling. Om deze reden beoogt het ART-IP project mensen uit Europese landen ook te trainen in alle aspecten die door het Istanbul Protocol worden behandeld.

¹ Voor een volledig overzicht van de geschiedenis van het Istanbul Protocol, zie Furtmayr / Frewer: Documentation of torture and the *Istanbul Protocol*: applied medical ethics. In: *Med Health Care and Philos* (2010) 13:279-286.

Waarom foltering in Europa documenteren?

Doelgroepen van het ART-IP project en

Het belang van de documentatie van bewijsmateriaal

Op het eerste zicht kan het in kaart brengen van foltering in Europa vreemd aandoen, aangezien de overtuiging leeft dat foltering in Europa niet meer voorkomt. Bij nadere inspectie blijkt het belang hiervan echter uit de volgende redenen:

Een degelijke documentatie van bewijsmateriaal in gevallen van foltering of mishandeling

- Leidt tot de erkenning van het leed ondervonden door slachtoffers en kan hen helpen uit hun isolement te breken. Dit kan een eerste stap zijn in de richting van "genezing door rechtvaardigheid".
- Verhoogt de kans dat slachtoffers asiel kunnen krijgen in veilige landen. Dit is een belangrijke stap in het veilig stellen van het welzijn van slachtoffers.

- Legt duidelijk inbreuken op mensenrechten in bepaalde landen bloot. Aangezien de meeste landen de Conventie tegen Foltering hebben geratificeerd, kan dit een significant morele impact hebben.
- Geeft slachtoffers de mogelijkheid om daders te vervolgen in hun thuisland.
- Laat mogelijks directe vervolging van daders toe in onder internationaal strafrecht.
- Verbreedt de kennis met betrekking tot foltering en andere vormen van wrede behandeling. Dit kan nuttig zijn op verschillende niveaus, van de bijstand aan slachtoffers tot en met de vervolging van daders.
- Vestigt de aandacht op het feit dat foltering in Europa misschien zelden of nooit voorkomt, maar dat er zich mogelijks wel andere vormen

van wrede of onmenselijke behandeling voordoen.

Met al deze punten in het achterhoofd, beoogt het ART-IP project de noodzaak en het nut van de documentatie van foltering door middel van de normen die in het Istanbul Protocol vervat zitten, in de schijnwerpers te zetten.

De voornaamste doelgroepen waar het project zich op richt zijn de volgende:

- Juridische adviseurs en overheden
- Dokters
- Psychiaters en psychologen
- Instanties belast met asielpcedures
- Behandelingscentra en hun personeel

- Mensen werkzaam in het veld van mensenrechten

We waarderen uw interesse in ons project en het verdere verloop hiervan. Indien u niet op de hoogte wenst gehouden te worden, laat ons dit dan weten. In de volgende Nieuwsbrief zullen de verschillende partners van het ART-IP project en de nieuwe website worden voorgesteld.

Dr. Thomas Wenzel
Projectmanagement en -coördinatie
drthomaswenzel@web.de

Holger Furtmayr
Verantwoordelijke uitgever van deze nieuwsbrief
Holger.Furtmayr@ethik.med.uni-erlangen.de